

PROTOKOLL
for
møte i Omsetningsrådet
fredag 30. juni 2023 kl. 08:30
Digitalt møte

Møtet ble hevet kl. 09:00.

Til stede:	Björg Tørresdal, Sigrid Hjørnegård (vara for Bjørn Gimming), Vegard Vigdenes (vara for Tor Jacob Solberg), Trine Hasvang Vaag, Anne Jødahl Skuterud, Gaute Lenvik, Bjørn-Ole Juul-Hansen, Arnfinn Hongseth og Marit Haugen
Forfall:	Tor Jacob Solberg, Bjørn Gimming, Thea Susanne Skaug (vara kunne heller ikke stille), Anne Berit Aker Hansen (vara kunne heller ikke stille)
Fra Landbruksdirektoratet:	Nina Strømnes Rodem, Jørn Rolfsen, Hans Peder Hvide Bang og Ellen Karin Solevåg

Saksliste

060/23	Godkjenning av innkalling og dagsorden.....	2
061/23	Godkjenning av protokoll fra forrige møte.....	4
062/23	Kjøtt - Svar på henvendelse fra LMD om reguleringslagring av svin.....	6

Sak nr.: 060/23	Sektor: Alle	Styre/råd: OR
Behandling: 30.06.2023	Tittel: Godkjenning av innkalling og dagsorden	Saks nr.: 23/49355-1

Møtebehandling

Enstemmig vedtak i samsvar med innstilling.

Vedtak

Innkalling og dagsorden godkjennes.

Godkjenning av innkalling og dagsorden

Saksdokumenter er sendt ut elektronisk til medlemmer og varamedlemmer. Dokumentene er også lagt inn i skyløsningen Jottacloud. Vedlegg er kun tilgjengelig her.

Sak nr.: 061/23	Sektor: Alle	Styre/råd: OR
Behandling: 30.06.2023	Tittel: Godkjenning av protokoll fra forrige møte	Saks nr.: 23/49355- 2

Møtebehandling

Enstemmig vedtak i samsvar med innstilling.

Vedtak

Protokollen fra møtet 23. juni 2023 godkjennes.

Godkjenning av protokoll fra forrige møte

Det har ikke kommet merknader til utsendt protokoll.

Sak nr.: 062/23	Sektor: Kjøtt	Styre/råd: OR
Behandling: 30.06.2023	Tittel: Kjøtt - Svar på henvendelse fra LMD om reguleringslagring av svin	Saks nr.: 23/42169- 3

Beskrivelse

I brev av 20. juni 2023 ber Landbruks- og matdepartementet (LMD) om Omsetningsrådets vurdering av Norturas søknad om å øke rammen for reguleringslagring av svin ekstraordinært. Omsetningsrådet ble gjort kjent med henvendelsen i sak 59/23 «Kjøtt – Henvendelse fra LMD om reguleringslagring svin» til Omsetningsrådets møte 23. juni. Rådet vedtok da å behandle saken i et ekstraordinært møte 30. juni.

Landbruksdirektoratet innstiller på at markedssituasjonen vurderes som ekstraordinær.

Hjemmel

Forutsetninger

Vedlegg

Brev fra LMD av 20. juni 2023 (Norturas søknad til LMD av 14. juni 2023 er vedlagt)
Kommentarer fra KLF av 21. juni 2023
Kommentarer fra Nortura av 22. juni 2023
Kommentarer fra KLF av 28. juni 2023

Forslag til vedtak

Det vises til brev fra Landbruks- og matdepartementet av 20. juni 2023.

Omsetningsrådet vurderer at det er en ekstraordinær markedssituasjon som gjør at det sannsynligvis vil bli høyere innfrysing i ukene fremover enn forventet, og at rammen på 3 000 tonn kan nås allerede i sommer.

Dette er en følge av reduserte bestillinger over forsyningsplikten. Samtidig har det vært behov for innfrysing på reguleringslager i første halvår på omtrent 2 300 tonn, som betyr at en stor andel av rammen allerede er benyttet. Prognosen per juni for 2023 tilsier et overskudd i markedet. Det vil trolig være behov for innfrysing også i andre halvår som følge av dette, og det er derfor sannsynlig at totalt innfrysingsbehov vil overstige rammen med den akutte situasjonen som har oppstått.

Møtebehandling

Bjørn-Ole Juul-Hansen og Trine Hasvang Vaag foreslo følgende alternativ til vedtak:

«Omsetningsrådet har vurdert markedssituasjonen og slutter seg til markedsregulators vurderinger om at den ekstraordinære markedssituasjon tilsier at behovet for innfrysing av gris til reguleringslager i 2023 vil overstige rammen på 3 000 tonn.

Omsetningsrådet anbefaler Landbruks- og matdepartementet å etterkomme markedsregulators forespørsel om å øke taket for innfrysing av gris i 2023 med 1 000 tonn, slik at Nortura settes i stand til å regulere markedet slik de forventer er hensiktsmessig.»

Forslaget ble enstemmig vedtatt.

Protokollen fra saken frigis ved møtets slutt.

Vedtak

Omsetningsrådet har vurdert markedssituasjonen og slutter seg til markedsregulators vurderinger om at den ekstraordinære markedssituasjon tilsier at behovet for innfrysing av gris til reguleringslager i 2023 vil overstige rammen på 3 000 tonn.

Omsetningsrådet anbefaler Landbruks- og matdepartementet å etterkomme markedsregulators forespørsel om å øke taket for innfrysing av gris i 2023 med 1 000 tonn, slik at Nortura settes i stand til å regulere markedet slik de forventer er hensiktsmessig.

Kjøtt - Svar på henvendelse fra LMD om reguleringslagring av svin

I brev av 20. juni 2023 ber Landbruks- og matdepartementet (LMD) om Omsetningsrådets vurdering av Norturas søknad om å øke rammen for reguleringslagring av svin ekstraordinært. Dette er i samsvar med LMDs brev av 30. juni 2021 da de fastsatte årlig kvantum for innlegg av svin på reguleringslager til 3 000 tonn. I brevet står det følgende:

«Ved helt ekstraordinære markedssituasjoner, kan Landbruks- og matdepartementet godkjenne reguleringslagring ut over 3 000 tonn per år. I slike tilfeller vil departementet innhente Omsetningsrådets vurdering av markedssituasjonen.»

Omsetningsrådet ble gjort kjent med henvendelsen i sak 59/23 «Kjøtt – Henvendelse fra LMD om reguleringslagring svin» til Omsetningsrådets møte 23. juni. Rådet vedtok da å behandle saken i et ekstraordinært møte 30. juni.

I søknaden til LMD av 14. juni 2023 søker Nortura om å øke rammen for reguleringslagring av svin med 1 000 tonn, slik at totalrammen for 2023 blir på 4 000 tonn. Nortura begrunner søknaden med at en stor aktør har gitt beskjed om at de halverer bestillingene over forsyningsplikten i sommer på grunn av dårlig tilgang på arbeidskraft.

Norturas søknad om å øke rammen for innlegg av svin på reguleringslager

I søknaden om økt kvantum for reguleringslagring av svin beskriver Nortura den ekstraordinære situasjonen som er bakgrunnen for søknaden. Den aktøren som kjøper mest over forsyningsplikten har varslet at de kommer til å halvere bestillingene i perioden fra uke 26 til uke 32. Årsaken er at de ikke klarer å få tak i nok kvalifisert arbeidskraft. Lav arbeidsledighet i Europa og rekordsvak krone mot andre europeiske valutaer gjør det mindre attraktivt for utenlandsk arbeidskraft å jobbe i Norge. Aktøren reduserer derfor skjæring av fersk gris. Nortura har vært i kontakt med andre aktører for å avklare om det kan forventes at disse vil overta det ledige kvantumet. Nortura erfarer at det er lite vilje hos andre aktører til å kjøpe ekstra kvantum nå i sommer da det medfører ekstra kostnader. Nortura skriver at det aller meste av sommerens produkter, grillmat, er ferdig produsert, og at det kun er ekstrabestillinger som ev. vil påvirke behovet for økt skjæring gjennom sommeren.

Med mindre salget endrer seg betraktelig regner Nortura med at rammen for innlegg på reguleringslager blir nådd i løpet av sommeren. De mener samtidig at utsatt slaktning ikke er mulig av hensyn til dyrevelferd, optimal slaktevekt og nødvendig tomperiode i fjøset.

Nortura har ikke mulighet for å skjære overskuddet for egen regning. Dersom søknaden ikke imøtekommes vil de søke Omsetningsrådet om å få dekket alle sine ekstrakostnader knyttet til håndtering, og eventuelt tap ved omsetning av det ekstra kvantumet. Nortura har de samme utfordringene med å skaffe kvalifiserte ferievikarer som den øvrige bransjen og vil få utfordringer med å skjære ned dette kvantumet.

Nortura presiserer i søknaden at de begrenser innfrysingen til det som er strengt nødvendig, og de understreker at situasjonen er midlertidig og ekstraordinær. Det er helt unntaksvis at de opplever tilsvarende reduksjon i bestilling av gris levert på forsyningsplikt på så kort varsel.

Budsjettet for omsetningsavgiften for 2023 tar ikke høyde for innfrysing i den størrelsen som Nortura søker LMD om. For å finansiere merkostnadene er det derfor ifølge Nortura aktuelt å foreslå for Omsetningsrådet å øke satsen for omsetningsavgift på gris allerede inneværende år.

Vi viser til Norturas søknad for fullstendig beskrivelse av Norturas begrunnelse for søknaden.

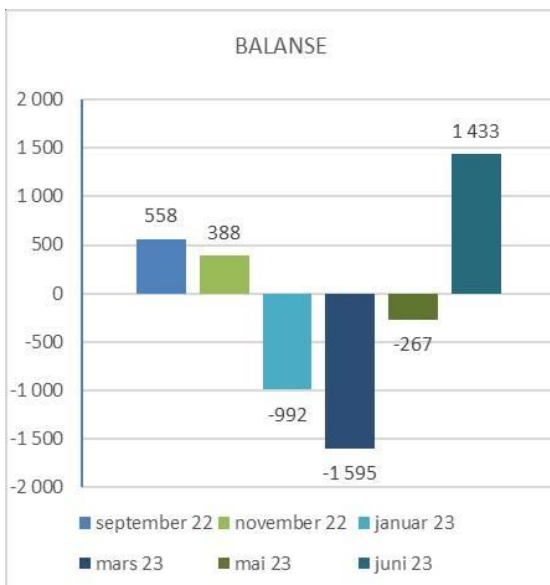

Oppdatert markedspåprognose fra juni

I etterkant av Norturas søknad har juniprognosen blitt ferdigstilt. Den viser en endring i markedsbalansen for svin sammenlignet med maiprognosen. I den nye prognosen er det tatt høyde for reduksjonen i bestilling som Nortura beskriver i søknaden til LMD.

Oppdatert prognose viser et overskudd på 1 400 tonn for 2023. Sammenlignet med forrige prognose er produksjonen økt med 1 000 tonn, og salget er justert ned tilsvarende. Importen er også justert noe ned. Reduksjonen i salg er tillagt andre tertial. Prognosert markedsbalanse har derfor endret seg fra et underskudd på 300 tonn i maiprognosen til et overskudd på 1 400 tonn i juniprognosen. Per tertial er det beregnet overskudd i første og andre tertial på hhv. 1 202 og 1 367 tonn, mens det er forventet et underskudd på 1 136 tonn i tredje tertial. For året som helhet er det estimert en nedgang i produksjon på 1,5 prosent og en nedgang i engrossalg på 5,2 prosent.

Figurene nedenfor viser utviklingen i prognosene for salg, produksjon og markedsbalanse for 2023 (målt i tonn):

Prognosert salg har gradvis gått nedover, særlig i de siste prognosene. I juniprognosen er det nå estimert en nedgang for året på 5,2 prosent. Prognosert produksjon har også gått noe

nedover i prognosene, men i nyeste prognose har produksjonen gått noe opp igjen. Markedsbalansen har variert mye siden første prognose for 2023 kom. Det startet med noe overskudd for så å være prognosert til omtrent 1 600 tonn i underskudd i mars, og i juniprognosen er det prognosert et overskudd på omtrent 1 400 tonn.

KLFs merknader til Norturas søknad

Etter mottak av brevet fra LMD bad sekretariatet om KLFs merknader til Norturas søknad med frist torsdag 22. juni kl. 14:00. KLF leverte sine merknader onsdag 21. juni, og brevet ble sendt ut til Omsetningsrådet samme dag.

KLF opplever at det er noe redusert skjæring hos alle aktører som kjøper gris over forsyningsplikten, men de er ikke kjent med aktører som reduseres skjæring på grunn av utfordringer med bemanning. Bemanning har vært en utfordring i hele år, men KLF mener det ikke skjer en endring nå.

KLF peker særlig på prissetting av stykningsdeler som medvirkende faktor til ubalanse i markedet for svin. De mener at det er for lite av bog, nakke, skinke og flere sorteringer, mens det er for mye av særlig sideflesk. Årsaken til dette mener de er prissettingen av de ulike stykningsdelene, og at dette reduserer uttaket av helt slakt. Omdifferensieringen som er gjort av Nortura på stykningsdeler mener de bidrar i riktig retning, men at det har kommet for sent.

De foreslår også et tiltak der man åpner for å legge inn stykningsdeler på reguleringslager, og spesifikt sideflesk. På denne måten kan kvantumet på reguleringslager holdes nede, og etterspørselen etter helt slakt vil gå opp. De mener at det viktige i dette er at prisrisikoen, kapitalbindingen, lagerkostnaden og lagermengden fjernes fra skjærebedrifter og dekkes av en begrenset sum midler fra omsetningsavgiften.

Vi viser til KLFs notat for fullstendig beskrivelse av deres merknader, samt Norturas kommentarer til KLFs notat som er også er vedlegg til saken.

I e-post av 28. juni omtaler KLF mer utfyllende ubalansen i markedet for svin knyttet til stykningsdeler. De konkluderer med at «KLFs vurdering er at det er usikkert på om 1 000 tonn ekstra kvote for regulering av slakt vil dekke behovet for hele 2023, dersom ikke tas grep snart for å motivere til skjæring, ved å styrke skjærebedriftenes tiltro til at hele grisen kan selges til relevante priser.»

Landbruksdirektoratets vurdering

For å belyse saken så godt som mulig har Landbruksdirektoratet bedt om kommentarer både fra KLF og Nortura. Begge aktørene har levert kommentarer og svart på oppfølgende spørsmål, og har på denne måten bidratt til å gi Omsetningsrådet et så godt beslutningsgrunnlag som mulig. KLF har også levert innspill til Omsetningsrådet 28. juni 2023. Landbruksdirektoratet har ikke vurdert disse innspillene fullt ut, men de er lagt ved saken.

Selv om markedet for svin har mindre sesongbaserte svingninger enn andre kjøttslag og har produksjon som er relativt jevn og tilpasset etterspørselen, er det også forventet at det vil være noen svingninger i dette markedet. I tillegg kan det oppstå ulike situasjoner som medfører midlertidig behov for innfrysing. I første halvår har eksempelvis streik og uker med mange helligdager medført midlertidig behov for innfrysing på reguleringslager. Samtidig har markedsbalansen for svin i 2023 utviklet seg fra å ligge an til et underskudd på opp til 1 600 tonn til nå å ligge an til et overskudd på 1 400 tonn. Markedet for svin var preget av overskudd frem til og med 2019. Etter utkjøp av smågrisprodusenter vedtatt i 2018 og økt salg under koronapandemien, var det underskudd i årene 2020–2022. Nå er vi igjen i en situasjon der det ligger an til overskudd. Siste prognose viser en nedgang i salg på 5,2 prosent sammenlignet med i fjor. Rammen for reguleringslagring av svin er satt til 3 000 tonn. Dette

utgjør ca. 2,3 prosent av prognosert produksjon i år. I første halvår er det estimert en innfrysing på omtrent 2 300 tonn. Selv om det er prognosert underskudd i tredje tertial er det å forvente at det blir lagt inn mer på reguleringslager før det blir underskudd på slutten av året. I tillegg har Nortura fått beskjed om en betydelig reduksjon i bestilling fra den største aktøren over forsyningsplikten som er grunnlaget for søknaden til LMD. Det er derfor stor risiko for at behovet for innfrysing vil overstige dagens ramme på 3 000 tonn.

Nortura peker i sin søknad på en ekstraordinær situasjon som har oppstått og som er uavhengig av markedssituasjonen for øvrig. Den aktøren som bestiller mest svin over forsyningsplikten har gitt beskjed om at de må halvere sine bestillinger i sommer på grunn av mangel på arbeidskraft. Nortura påpeker at det bare skjer unntaksvis at de får tilsvarende reduksjon i bestillinger på så kort varsel. En slik reduksjon er det ikke mulig å ta høyde for i prognoseringen. Det er nærliggende å anta at det fortsatt vil være behov for denne mengden i markedet siden aktøren ikke reduserer bestillingene på grunn av lavere etterspørsel, men heller praktiske hensyn. Nortura har imidlertid forhørt seg med andre aktører, og det har ikke vært interesse blant aktørene for å øke sine bestillinger. Selv om det kan være behov for mengden på sikt vil en slik reduksjon i bestilling kunne medføre midlertidig behov for innfrysing frem til markedet etterspør det. I tillegg viser siste prognose overskudd på årsbasis. Av de virkemidlene som finnes er det kun reguleringslagring som kan ta unna kjøttet på så kort tid. I følge KLF er det ikke større utfordring med bemanning nå enn det som har vært tidligere i år. Samtidig må Nortura legge til grunn den informasjonen de får fra aktørene, og situasjonen kan være ulik for de forskjellige aktørene.

Pris er et viktig virkemiddel for å balansere markedet. Det er imidlertid vanskelig å benytte pris som virkemiddel i den situasjonen som Nortura beskriver. Den ekstraordinære situasjonen har oppstått i løpet av relativt kort tid, og det må settes inn tiltak som virker raskt. Å endre prisen på nåværende tidspunkt vil ikke løse reduksjonen i bestilling over forsyningsplikt de nærmeste ukene. Nortura har heller ikke mulighet for å endre planlagt gjennomsnittlig engrospris (PGE) eller prisløype på nåværende tidspunkt, og de måtte eventuelt søkt avtalepartene om en slik mulighet. Landbruksdirektoratet ser imidlertid ikke at dette ville gitt ønsket effekt i dette tilfellet, men viser for øvrig til at pris skal være det viktigste virkemiddelet for å balansere markedet på generelt grunnlag.

KLF viser til prising av stykningsdeler og hvordan dette påvirker salg av helt slakt. Landbruksdirektoratet er enig i at prisforholdet mellom ulike stykningsdeler også påvirker uttaket av helt slakt, men går ikke inn i hvordan de ulike stykningsdelene er priset av Nortura. Direktoratet registrerer imidlertid at det er gjort en omdifferensiering som både KLF og Nortura mener er i riktig retning, selv om KLF mener at den ble gjort for sent for aktørene å innrette seg etter.

KLF foreslår også et tiltak der stykningsdeler legges inn på reguleringslager som vil redusere mengden kjøtt som må lagres. Nortura har svart på dette og vist til at man ikke lenger har reguleringseksport som avsetningskanal for de mindre attraktive stykningsdelene som kan bli liggende på reguleringslager, og at prisrisikoen for disse ev. vil bli flyttet fra bedriftenes kommersielle virksomhet til bonden. Forslaget fra KLF er å betrakte som et nytt tiltak som vil kreve en mer inngående vurdering, og som er på siden av oppdraget fra LMD. Så lenge markedsregulator ikke støtter forslaget går ikke direktoratet mer inn på de ulike aspektene ved dette.

Nortura skriver i søknaden at det kan være aktuelt å øke omsetningsavgiften for å dekke kostnadene ved eventuelt økt reguleringslagring. Nortura har sagt at de vil vurdere dette etter sommeren. I søknaden nevner de også at de dersom søknaden ikke innvilges, vil søke Omsetningsrådet om dekning av kostnader Nortura vil ha ved håndtering og tapt omsetning av det ekstra kvantumet. Hvorvidt Omsetningsrådet kan dekke slike kostnader må vurderes særskilt og må tas stilling til ved en eventuell søknad fra Nortura. De godkjente godtgjørelsene, jf. retningslinjer for markedsregulering av kjøtt, er knyttet til innlegging,

lagring eller uttak fra reguleringslageret, hvilket er begrenset til taket for årlig innfrysing samt overlagret vare. Etter retningslinjen kan andre avsetnings- og produksjonsregulerende tiltak gjennomføres, men det forutsetter en forhåndsgodkjenning fra Omsetningsrådet.

Det er prognosert overskudd i markedet for svin, og det har hittil i år vært behov for innfrysing. Med den rammen som er satt for reguleringslagring av svin og den innfrysningen som har skjedd hittil i år, kan det se ut som om det ikke er rom for å håndtere ekstraordinære reduksjoner i bestillinger som omtalt av Nortura. Det er derfor sannsynlig at behovet for innlegg på reguleringslager i 2023 vil overstige 3 000 tonn.

Landbruksdirektoratet foreslår derfor følgende vedtak:

Det vises til brev fra Landbruks- og matdepartementet av 20. juni 2023.

Omsetningsrådet vurderer at det er en ekstraordinær markedssituasjon som gjør at det sannsynligvis vil bli høyere innfrysing i ukene fremover enn forventet, og at rammen på 3 000 tonn kan nås allerede i sommer.

Dette er en følge av reduserte bestillinger over forsyningsplikten. Samtidig har det vært behov for innfrysing på reguleringslager i første halvår på omtrent 2 300 tonn, som betyr at en stor andel av rammen allerede er benyttet. Prognosen per juni for 2023 tilsier et overskudd i markedet. Det vil trolig være behov for innfrysing også i andre halvår som følge av dette, og det er derfor sannsynlig at totalt innfrysingsbehov vil overstige rammen med den akutte situasjonen som har oppstått.